

בס"ד, יום ראשון ז' אדר ב' תשע"א

שם: _____

זמן: _____

מבחן שבועי מסכת מנחות סג – סט (104)

א. (1) מה היא "מחבת" ומה היא "מרחשת", והאם יש טעם אמאי נקראות הכי? והאם יש הבדל בצורת המנחה אם נעשית במחבת או נעשית במרחשת? (2) האומר הרי עלי מחבת או הרי עלי במחבת, מה מחויב להביא, ומדוע? והאם יש נפקא מינה אם הקדיש או לא הקדיש מעות לצורך גדרו, ומדוע? (3) מה הוא "מאפה תנור", ומנלן? (4) האם יש חיוב לאפות את מנחת תנור בתנור כלי שרת, ומניין? ומאי שנא ממנחת חביתין?

ב. (1) האומר הרי עלי מאפה תנור, מה עליו להביא, ומנלן? והאם יכול להביא אף באופן נוסף, ומנלן? וכיצד הדין בדיעבד, ומדוע? (2) כמה הוא שיעורו של העומר? וכמה סאים היו נוטלין מעיקרא בשביל מנחת העומר (פרט), ומדוע? (3) כיצד המנהג בענין הפשט עור בהמות קדשים בשבת, ומדוע? והאם תלוי הוא בפלוגתא דמתניתין לענין מנחת העומר, ומדוע?

ג. (1) בכמה גברי נקצר העומר, ואמאי לא סגי באחד? והאם בשבת הדין שונה, ומדוע? והאם יש לתלותו בפלוגתא דר' ישמעאל ורבנן ברישא דמתניתין, ומדוע? (2) האם שרי לחלל שבת לצורך עדות החודש, והאם יש להוכיח דין זה מדין הבאת העומר בשבת, ומדוע? (3) כהן ששחט ביום טוב חטאת ציבור או עולת ציבור טפי מן המנין הנצרך לאותו היום, מה דינו (פרט), ומדוע? (4) הפורס מצודה בשבת להעלות דגים, והעלה עמו אף תינוק, מה דינו, ומדוע?

ד. (1) חולה שאמדהו בשבת לשתי גרוגרות, ויש בידו או לקצור שתי גרוגרות בשתי עוקצין, או שלש גרוגרות בעוקץ אחד, האם יש לתלות בפלוגתת ר' ישמעאל ורבנן גבי עומר, ומדוע? והאם יש ללמוד את דינו מדין ריבוי בשיעורים הנאמר גבי יום טוב, וגבי מילה בשבת, ומדוע? (2) מהיכן יש להביא את השעורים לעומר, ומדוע? והאם הוא מעכב? הוכח! (3) אימתי אמרינן "אין מעבירין על המצוות", ומהיכן יש להוכיח הכי? (4) מה דין לימוד חכמה יוונית, ומדוע? ומאימתי נהג דין זה?

ה. (1) מי היה שמו של הממונה על הקינין? ומדוע דווקא אותו מינו? ובאיזה כינוי כינוהו, ומדוע? (2) איזה מעלות נאמרו בדיינים היושבים בסנהדרין? ומדוע הוצרכו למעלות אלו? והאם בעינן שלכל הסנהדרין יהיו את אלו המעלות? (3) כיצד היה מעשה קצירת העומר, ומדוע נהגו הכי? (4) אלו דינים נאמרו בסוגיין על ימי ניסן מראש חודש עד סוף המועד, ומדוע נאמרו דינים אלו?

ו. (1) מה היתה סברתם של הצדוקין בהא דקבעו את עצרת לאחר שבת בראשית? ומהיכן הוכיח להם ר' יוחנן בן זכאי דלא כסברתם? והאם הוא מוכח, ומדוע? (2) מהיכן עוד הוכיחו דלא כדבריהם, והאם הם ראיות מוכרחות, ומדוע? (3) כיצד יש לבאר את המקרא "תספרו חמישים יום"? (4) האם בכל היבא דאמרה תורה דין ספירה, דינם שוה, ומדוע?

ז. (1) אימתי הוא העת הראוי לקצירת העומר, ומנין? והאם זמן זה הוא לעיכובא? (2) אימתי הוא הזמן הראוי להבאת העומר, ומנין? והאם יכול להביאו אף בזמן אחר, ומנין? (3) אימתי הוא הזמן הראוי לספירת העומר? וכיצד מונים לעומר ומנין? והאם נאמר הוא אף בזמן הזה? וכיצד הדין היבא דלא ספר בזמנו או דשכח לספור יום אחד? (4) מה היו עושים עם השעורים קודם טחינתן, ומדוע? וכיצד היו טוחנים אותן, ומנין?

ח. 1) מה לשון "כרמל" הכתוב בתורה? ומנין דדרשינן כהאי דרשות? 2) מי היה אוכל את הנשאר מן השעורים שנקצרו לשם העומר לאחר הניפוץ? והאם טעונים הם פדיון, ומדוע? והאם טעונים הפרשת תרומות ומעשרות וחלה, ומדוע? 3) תבואה שנתמרחח על ידי הקדש או על ידי גוי, האם חל עליה דין טבל (מדאורייתא), ומדוע? 4) באיזה אופן נחלקו ר' מאיר ור' יהודה עם ר' יוסי ור' שמעון בענין הפרשה משל גוי על של ישראל, ומה שורש פלוגתתם, ומנין?

ט. 1) מה דעתם של ר' יוסי ור' מאיר גבי גירותן של הכותים, ולמאי נפקא מינה? והאם הוא נפקא מינה אף לענין הגזירה שגזרו טומאת נדות על בנותיהן, ומדוע? 2) עיסה שהתגלגלה ביד גיזבר ההקדש או על ידי גוי, האם חייבת בחלה, ומנין? והאם מדרבנן הדין שונה, ומדוע? 3) מה דינם של חולין שנפלו לתוכן תרומת הארץ או תרומת חוץ לארץ? והאם יש נפקא מינה בין תרומת ישראל לתרומת גוי, ומדוע? 4) ישראל או גוי שהפרישו שם לפדיון פטר חמור, מה דינו של השם, ומדוע?

י. 1) להאי גיסא דמירוח גוי פוטר מתרומות ומעשרות, האם שרי אף אכילת קבע, ומדוע? וכיצד קיימא לן לדינא, ומדוע? והאם דין זה נאמר אף במירוח הקדש, ומדוע? 2) הרוצה להפטר מתרומות ומעשרות בהיתרא, כיצד יעשה? והאם מהני הוא לכל האכילות? 3) האם טבל אסור בהנאה? ומנין? 4) כיצד סדר עשיית מנחת העומר? והאם כל הדינים באופן עשייתה התבארו במתניתין? ומה עושים עמה לאחר עשייתה?

יא. 1) על איזה מעשה אמרינן בסוגיין דנחלקו בו ר' יהודה ור' מאיר האם נעשה ברצון חכמים או לאו? והאם סותר הוא לשיטתם גבי בדיקת חמץ במועד איסורו, ומדוע? 2) מהיכן אמרינן דכולי עלמא מודו דשרי לקצור קודם לעומר, ומדוע? 3) האם אפשר להביא חיטים ושעורים למנחות או לביכורים משדה בית השלחין ובית העמקין (פרט), ומדוע? וכיצד הדין היכא דעבר והביא? 4) אימתי פוקע איסור אכילת חדש בזמן שבית המקדש היה קיים, ומדוע?

יב. 1) משחרב בית המקדש, מאימתי פוקע איסור העומר, ומדוע? והאם מדרבנן הדין שונה? וכיצד יש לנהוג בחוץ לארץ, ומדוע? 2) מאימתי אפשר להביא מנחות או נסכים מהתבואה החדשה, ומדוע? וכיצד הדין היבא דהביא קודם לזמן זה, ומדוע? 3) מנלן דמנחת העומר באה משעורים? 4) באר את ספיקו של רמי בר חמא "שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן", ומהיכן סברו לפשוט, והאם הוא ראייה, ומדוע?

יג. 1) בתר מאי אזלינן להחשוב תבואה ופירות האילן כפירות שנה זו ששתי הלחם יתירם? 2) מה הסתפק רמי בר חמא לענין הזורע חיטים בקרקע? 3) חיטים שבגללי בקר, מה דינם לענין טומאת אוכלין, ומדוע? והאם אפשר להביא מהן או מגידוליהן מנחות, ומדוע? 4) האם עיכול מבטל איסורים או תורת טומאה או תורת כלי (פרט)?

יד. 1) באר את ספיקו של ר' זירא גבי "חיטין שירדו בעבין!" 2) מה הוא האופן בו הסתפק ר' שמעון בן פזי האם בתר מעיקרא אזלינן או בתר השתא? ומה הביאו להסתפק בספק זה? 3) יחור של ילדה שסיבכה בזקינה, מה דין היחור לענין הפירות שיש בו ולענין הפירות שיצמחו בו, ומדוע? ומה דינו היבא דסיבך זקינה בזקינה או ילדה בילדה?

בהעלחה!

תשובות למבחן מנחות סג ט

א. (1) לדעת ר' יוסי מחבת היינו כלי ללא מכסה, ומרחשת היינו כלי עם מכסה. ומסקינן דגמרא גמיר ליה דהכי הוא נולכאורה ליכא טעמא מדוע נקראות מחבת או מרחשת]. ולדעת רבי חנינא בן גמליאל, מחבת הוא כלי עם שוליים צפות, ומעשיה קשיין. ומרחשת היא כלי ששוליה עמוקין והשמן רוחש בתוכה ולהכי נקראת מרחשת. ומעשיה של המנחה הנעשית שם הם רכיין. ולדעת בית הלל מרחשת היא כלי כמין כלבוס עמוק ומצויור בדופנה כמין גומות, והבצק הניתן בתוכה נראה כתפוחי הברתים.

(2) לדעת רש"י, האומר הרי עלי מחבת, הוא פלוגתת בית שמאי ובית הלל, דלביית שמאי הוא ספק האם כוונתו לכלי ששמו מחבת, או דכוונתו למנחת מחבת, ושורש הספק הוא האם מחבת הוא שם הכלי, או דעל שם מעשיהם נקראו הכי. ולדעת בית הלל, וודאי על שם הכלי נקראו ועליו להביא מחבת. אבל אם יאמר "במחבת" וודאי דכוונתו למנחה הנעשית במחבת. והתוס' הביאו פירוש, דאף אם יאמר "במחבת" איבעיא לבית שמאי האם מחבת על שם המעשה נקרא, ויש להסתפק האם יביא בכלי מכוסה דכוונתו לכפר על מחבואי הלב, או כוונתו לכפר על ניבוח הפה ויש לו להביא בכלי מגולה, או דעל שם המנחה נקראת מחבת, ויש לו להביא במחבת. ולדבריהם, אף אם יאמר במחבת איכא למיבעיא הך בעיא. וכתבו התוס' דהיכא דלא הקדיש כלום לנדרו, לכאורה יש להביא מספק גם כלי וגם מנחה (היינו לביאור רש"י). וכן אם הקדיש מעות יש לו להביא עוד מעות חולין, ולקנות כלי ומנחה ולהתנות. אבל אם יאמר דמקדיש לדעת חכמי הלשון, יהיה מונח.

(3) לדעת תנא קמא יכול להביא רק בתנור. ולדעת ר' יהודה, יכול להביא אף בכופח, ויליף לה מדכתיב תנור תנור תרי זימני ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות קופח, דאף הוא מין תנור.

(4) אמרינן בסוגיין דלר' שמעון על כרחך דאין חיוב לאפות בתנור כלי שרת, דהא לענין לחם הפנים הכשיר אפילו דיצאה בחוץ, וביאר רש"י דאם נתקדש הא נפסל ביוצא. והתוס' כתבו דלא נפסל ביוצא [אלא דגנאי להוציא מאחר דנתקדש (שי"טמ)]. וביארו התוס', דסבירא ליה דרק תנור אחד היה, ואם לענין לחם הפנים מבואר דאינו קדוש, הוא הדין לענין מנחת מאפה תנור. והיינו טעמא דלא בעינן דהא לא אמרה תורה לאפותו בתנור דיש לומר דכוונת התורה לכלי שרת. ולא דמי למנחת חביתין דכתיב להדיא על מחבת.

ב. (1) יש לו להביא עשר חלות או עשר ריקיין, דכיון דכתיב במאפה תנור חלות וריקיין, אמרינן דיכול לקיים נדרו או באלו או באלו. ולדעת ר' יהודה אינו יכול להביא מחצה חלות או מחצה ריקיין, דכיון דכתיב "קרבן" בעינן להביא רק קרבן אחד, והני חלות וריקיין כיון דכתיב "בשמן" אכל חד וחד, שני קרבנות הן. ומכל מקום אמרינן דבדיעבד אינו מעכב. ולדעת ר' יוסי בר יהודה, אף בדיעבד הוא מעכב, דילפינן לה "וכל" "וכל" מבלולה וחריבה, דכי היכי דהתם אם יתן שמן לחריבה יעכב, הוא הדין לענין חלות וריקיין, אם יערבן הרי הוא יעכב. ולדעת ר' שמעון, שפיר יש לו אף לערב חלות וריקיין, משום דתרווייהו חד קרבן נינהו. ומאי דכתיב בשמן אכל חד וחד, היינו למימר דלא בעינן בדווקא להביא מחצה חלות ומחצה ריקיין.

(2) שיעורו של העומר הוא עשירית האיפה. לדעת ר' ישמעאל, בחול היו נוטלין חמשה סאין ומנפים אותן עד שיצא עשרון, משום דבהכי הוי שביחא מילתא טפי. אמנם בשבת, עדיף למעט במלאכות ולהכי עדיף טפי שיקצרו רק שלש סאים וירקדן יותר עד שיצא לו עשרון, דאף בהכי עשרון מובחר הוא. ולדעת רבנן, לעולם נוטלין רק שלש סאין, דאף עשרון הבא מהן מובחר הוא ולא בעינן טפי מובחר.

(3) לענין פסח נחלקו רבנן ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה, דלעת רבנן יכול להפשיטו כולו משום בזיון קדשים נואין להפשיטו מרגליו], ולדעת ר' ישמעאל כיוון דבהפשטה עד החזה יכול להוציא האימורין, סגי בהכי ולא יפשיט יותר ואף דאיכא בהא משום בזיון קדשים [ויכול להפשיט מרגליו]. ומסקינן דלא תליא בפלוגתא דר' ישמעאל ורבנן דמתניתין, משום דאיכא למימר דלענין עור פסח אף ר' ישמעאל מודה דיש להפשיטו כולו משום בזיון קדשים, ומאי דר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה דאסר להפשיטו כולו, לענין עומר יודה, דאילו בחול היו בעינן חמשה סאין, הוא הדין בשבת, משום דבשלשה לא איתעביד צורך גבוה, ולא דמי לעור דבהפשטה עד החזה איתעביד צורך גבוה. ולענין עור שאר הקדשים, כתבו התוס' בתירוץ אחד דהוא הדין. אי נמי, כולי עלמא מודו דאסור להפשיטו כולו, דדווקא לענין פסח דעיקרו עומד לאכילה, יש להפשיטו כולו כדי שלא יתקלקל.

ג. (1) העומר נקצר בשלשה בני אדם, משום דבעינן איושא מילתא להוציא מליבן של צדוקים האומרים דעצרת לעולם ממחרת שבת בראשית, ואם כן קצירת העומר נמי רק ממחרת שבת בראשית. ולדעת רבנן אף בשבת בעינן תלתא גברי. אמנם דעת ר' חנינא סגן הכהנים דבשבת יקצרו רק אחד. ומסקינן, דלא תליא בפלוגתת ר' ישמעאל ורבנן לענין כמות הסאים הנקצרים בשבת, דיש לומר דאף ר' ישמעאל דסבר דימעט בקצירה, מכל מקום להוציא מליבן של צדוקים עדיף ויש לעשותו בשלשה. ומאי דר' ישמעאל דסברו דלא ימעט בקצירה, היינו משום דדסברו דבקצירה פורתא לא איתעביד צורך גבוה, אבל לענין הגברא הקוצר, כיון דסגי בחד, מהיכי תיתי שעוד יקצרו.

(2) לדעת רבנן לעולם יש לחלל שבת, ואף אם נראה בעליל, משום דלעתיד יאמר דכי היכי דהוא ראה אף הבית דין ראו, ולא יחלל שבת אף שלא נראה בעליל, ויש ענין לקבוע החודש במועדו. ולדעת ר' יוסי אם נראה בעליל אין לחלל עליו השבת. ומסקינן, דאף ר' יוסי יתכן דסבירא ליה דשאני עומר, דכיון דניתן להדחות לצורך ג' סאים, הוא הדין דיכול לקצור ה' סאין. ועוד, דהא צורך קרבן הוא. ומאי דר' יש לומר דאף רבנן דהתירו גבי עדות החודש, הוא משום לא להכשילן לעתיד לבוא, אבל לענין עומד סגי בתלת.

(3) השוחט חטאת טפי מן המנין, אם הוא בשוגג חייב חטאת. ואפילו נשפך דם הראשונה והוצרך לכפר בשניה, משום דבשעת שחיטתו באיסור היה. אבל אם הראשונה נמצאת כחושה, לדעת רבה אף לכתחילה יש לו לשחוט שמינה, ולדעת רב אמי אין לו לשחוט אחרת, ויש לחייבו חטאת על השניה. ואם הראשונה היתה שמינה ורק לאחר שחיטת השניה הוברר דהראשונה כחושה בבני מעיה, ללישנא קמא אף לרבה כולי עלמא מודו דאזלינן בתר מעשיו, וכיון דסבור לעשות מעשה איסור חייב חטאת. וללישנא בתרא, תליא הוא בפלוגתת רבה ורבה האם אזלינן בתר מחשבתו או בתר מעשיו. [ולר' אמי ודאי דחייב]. וכתבו התוס' דהוא הדין בשוחט עולה. אמנם עיין בשי"ט"מ דבעולה חשיב מתעסק דבדר מצוה ובכל גווני פטור.

(4) ללישנא קמא בגמ', אם לא שמע שנפל תינוק לים, כולי עלמא מודו דחייב, דהא התכוון לאיסור. ואם שמע שנפל תינוק הוא פלוגתת רבה ורבה, האם אמרינן דהתכוון רק לדגים וחייב, או דהתכוון אף לתינוק ופטור. וללישנא בתרא, אף אם לא התכוון לתינוק סבירא ליה לרבה דפטור, משום דאזלינן בתר מעשיו דצד את התינוק.

ד. (1) מסקינן דכולי עלמא מודו דעדיף טפי לקצור ג' גרוגרות בקצירה אחת דהא סוף סוף הוי רק קצירה אחת, מאשר לקצור בשתי קצירות, ולא דמי לעומר דהתם כל סאה וסאה היא קצירה בפני עצמה. וכתבו התוס' דמדיון ריבוי בשיעורים ביום טוב אין להוכיח, משום דשאני יום טוב דהותר ביטול לצורך יום טוב. וכן אין ללמוד מדיון ריבוי בשיעורים הנאמר לענין מילה, דהתם איירי על ידי גוי. אי נמי, כל איסורו הוא רק דרבנן, ולצורך מילה דדחיה שבת לא העמידו דבריהם.

2) יש להביא את העומר ממקום קרוב לירושלים, או משום דכתיב "כרמל" ודרשינן דבעינן רך ומלא, והיינו דלא נתייבש, ואם יבאינו ממקום רחוק הא יתייבש בדרך. או משום דאין מעבירין על המצוות. אבל אינו מעכב, דהא חזינן דבזמן שהיה מצור על ירושלים, בא העומר מגגות הצריפין.

3) כתבו התוס', דהיינו דווקא היכא דיש שתי מצוות המוטלות לפניו, אבל לקבוע מקום מחמת דין אין מעבירין לא אמרינן, וכדמוכח מהא דבעינן קרא למימר גבי שפיכת דם השיריים שהוא ביסוד מערבי שכנגד הפתח, ואף דמדין אין מעבירין על המצוות היה ללומדו, דהא בו פוגע ראשון כשנכנס.

4) בסוגיין מבואר דגזרו עליה בארור בזמן הורקנוס ואריסטובולוס, דכל יום היו אנשי הורקנוס מעלים כבשים לאנשי אריסטובולוס הנמצאים בפנים כדי שיקריבום, עד שזקן אחד לעזו להם בחכמה יונית דכל עוד שמקריבים את התמיד אינם נופלים בידכם, ולמחר העלו חזיר תחת הכבש. וכתבו התוס', דמכל מקום המקורבים למלכות התירו להם, דהיה בזה צורך ציבור. ועוד כתבו, דגזרו עליו כבר מימי טיטוס, אמנם לא נתקבלה הגזירה עד זמן זה.

ה. 1) שמו של הממונה היה מרדכי נולרש"י היינו מרדכי שהיה בזמן אחשורוש. והתוס' כתבו דתימה לומר דהאריך ימים כל כך, אלא כולם על שם מרדכי הראשון נקראו. ומינהו משום דחכם גדול היה וידע להבין בשפת אנשים, דמעשה שהיה בנשים שהביאו קינים, ואחת אמרה לשם זיבתי ואחת אמרה לשם ימתי ואחת אמרה לשם עונתי. וידע לשואלם אם כוונתם להביא על נדר שנדרו מחמת דהסתכנו בזיבה בים ובעין, ואם כן תרוויחו הוי עולה, ולא לשם חובת זיבה הוא דיש להקריבם אחת עולה ואחת חטאת. ונקרא "פתחיה" על שם שהיה פותח בדברים ודרושן. וכן "בלשן" שידע לבלול ולהפך הלשונות, כההיא דידע לומר דכוונת החרש שהצביע על גג וצריף לומר דשם יש שעורים לעומר, דכוונתו למקום דשמו גגות צריפין או צריפין גגות.

2) בעינן שיהיו בעלי חכמה ובעלי מראה ובעלי קומה, כדי שיפחדו מהן, וכן בעלי זקנה ובעלי כשפין, כדי שידעו להרוג את המכשפין במיתות אחרות, ולתוס' כדי שידעו לדון אם הוא כישוף או אחיות עניים בעלמא. וכן יודעים בשבעים לשון שלא יצטרכו לשמוע בפי התורגמן, ופעמים שיחליף הטענות. וכתבו התוס', דלא בעינן שיהיו מעלות אלו בכל הדיינים, דהא לענין שבעים לשון אמרינן בסנהדרין (יז): דסגי בשנים לדבר ואחד לשמוע. אמנם כתבו, דשמא הני מילי בדיני ממנונות, אבל בדיני נפשות בעינן לכולהו.

3) מערב יום טוב היו יוצאים שלוחי הבית דין וכורכין את השעורין לכריכות כדי שיהיה נוח לקצור, וכל העיירות הקרובות היו מתכנסים למקום הקצירה, כדי להרבות ההמולה להוציא מליבן של צדוקים. וכיוון שהחשיך היום, הקוצר אומר להם בא השמש ואומרים לו הן, וכן שואלם במגל זה, ואומרים לן הן, ושואלם האקצור ואומרים לו קצור. ואם היה שבת שואלם שבת היום, ואומרים לו הן. וכל שאלה היתה ג' פעמים, ונעשה כל זה כדי להרבות הקול שישמעו הצדוקין.

4) לגירסת רש"י, מראש חודש עד ח' ניסן, אסור בתענית ובהספד, משום דבימים אלו ניצחו את הצדוקין והשיבו ראייה ניצחת להא דקרבן התמיד בא רק על ידי ציבור מתרומת הלשכה. ומח' בניסן עד סוף המועד, אסורים רק בתענית, משום דבימים אלו ניצחו את הצדוקין והוכיחו להם דעצרת לאו ממחרת שבת בראשית. וביאר רש"י דהא דהוקם התמיד חשיב טפי, משום דהיה לצדוקין ראייה מן המקרא, אבל לעצרת לא היתה להם ראייה מן המקרא. וגירסת התוס', מראש חודש עד ח' נהג רק איסור תענית, ומח' עד סוף המועד נהג אף איסור הספד. והביאו דיש גורסין דבתרוויחו נהג אף איסור הספד.

ו. 1) הצדוקין סברו דממחרת השבת היינו שבת בראשית, דמסתמא משה רבינו דאוהב ישראל היה ורצה לענגם שני ימים רצופים, ולכך תיקן עצרת לאחר השבת והסכים הקב"ה על ידו. ור' יוחנן דחה מעיקרא, דאם אוהב ישראל היה למה עיכבן במדבר ארבעים שנה, ולא הוליקן דרך הר שעיר דהוא מהלך י"א יום. והתוס' פירשו עוד, דכדרך שהוליקן מחורב עד הר שעיר שהוא מהלך י"א יום בג' ימים, כך היה לו להוליקן מהר במדבר ולא לעכבן ארבעים שנה. ופשיטא דדיחוי בעלמא קאמר להו לפי שיטתם, ולבסוף השיבן מהא דאמרה תורה מנה חמישים יום, ומאידיך אמרה תורה שבעה שבועות והיינו מראשון עד שבת, ועל כרחך דשאני היכא דחל יום טוב ראשון דפסח בשבת, מהיכא דחל באמצע השבוע. ומסקינן דאינו מוכרח, דיש לומר דאתי למימר דמצוה למימני יומי ושבעי.

2) הוכיחו מהא דאמרה תורה תספור לך, דתליא בבית דין, ואי בשבת תליא מילתא הא תליא בכל אחד, דרק קביעות המועדים נעשה על ידי קידוש החודש בבית דין. וכן הוכיחו מהא דבעינן תאריך ניכר למנין, כי היכי דחזינן במנין הימים לראש חודש, ולגריסת התוס' למנין הימים ליובל. [והתוס' פירשו עוד, דניכר על ידי מראה הלבנה מתי יחול זה היום, או ניכר היום על ידי מנין ימים קבוע]. וכן הוכיחו מהא דאם שבת בראשית היא מי יימר דתלויה בפסח, ועל כרחך דליום טוב קרי שבת. אמנם אין ראיות אלו מוכרחות, דיש לומר דזמנו במוצאי שביעי של פסח, דאף הוא זמן קבוע התלוי בבית דין. ועוד הוכיחו ממחרת השבת דכתיב גבי עצרת, דמה התם רגל ותחילת רגל [נא בלשון אחרת בגמ', רגל סמוך לה], אף ממחרת השבת האמור בעומר רגל ותחילת רגל. ועוד הוכיחו מהא דאמרה תורה שבעת ימים תאכל מצות, ובקרא אחרינא כתיב ששה, ועל כרחך דאתי למימר דששה מחדש ושבעה מישן. וראיות אלו לא נדחו.

3) כתבו התוס', דכוונת התורה דעד עצרת שהיא יום החמישים תספרו. ועוד ביארו, דהאי חמישים קאי אתקריבו, דתספרו עד חמישים ולא בכלל, וביום החמישים תקריבו.

4) בספירת העומר דכתיב "לכם" אמרינן דמצוה על כל יחיד ויחיד לספור. וכתבו התוס' דבספירת היובל דכתיב "וספרת לך" אמרינן דהמצוה היא רק על הבית דין, ואף מברכים על הספירה כדרך דמברכים על ספירת העומר. ובזבה דכתיב "וספרה לה" אינה מברכת, משום דשמא תראה ותסתור מנינה.

ז. 1) קצירת העומר זמנה בליל מוצאי יום טוב ראשון של פסח, דהא ספירת העומר מתחלת לאחר הקצירה, דהא כתיב "מהחל חרמש בקמה" ואם יקצור ביום ויספור ביום לא יקיים מאי דכתיב "שבע שבתות תמימות תהינה". וכתבו התוס', דמכל מקום בדיעבד כשר לקצרו ביום, כדקתני במתניתין בסוף פרקין. אמנם כתבו דסתמא דמתניתין דמגילה מבואר דזמנה דווקא בלילה ולא ביום. והסתפקו האם פסקינן כהך סתמא או לאו.

2) הבאת העומר היא ביום, דהא כתיב "ביום הביאכם", וליכא למימר דמאותו זמן יכול להביא אבל מתי שירצה, דהא כתיב בספירה "מיום הביאכם" וספירה מתלי תליא בקצירה דהא כתיב "מהחל חרמש בקמה תחל לספור", וכיון דהקצירה והספירה היא בלילה, על כורחו יביא העומר באותו היום.

3) לאחר הקצירה קודם ההבאה, דהא כתיב "מהחל חרמש". ודעת אביי דיש למנות ימים ושבעות דכתיב שבע שבתות וכתיב נמי חמישים יום, וכן נהגו רבנן דבי רב אשי. אמנם דעת אמרינן דבזמן הזה דהוא רק זכר למקדש, סגי למנות הימים. וכתבו התוס' דבזמן הזה יכול לספור אף בספק חשיכה משום דהוי ספיקא דרבנן ולא החמירו. ועוד כתבו בשם הבה"ג, דמי שלא ספר בלילה יכול לספור ביום, דהא אף קצירה כשירה ביום. אמנם בשם ר"ת כתבו דאינו יכול לספור ביום. ואם שכח לספור יום אחד, לדעת הבה"ג שוב אינו סופר דהא בעינן תמימות, והתוס' כתבו דתימה גדולה הוא ולא יתכן.

4) לדעת ר' מאיר היו מהבהבין אותה באש לקיים מצוות קלי, ודעת רבנן דמצוות קלי היינו לקלותן באבוב של קלאים, ולהכי היו מפרידים הגרעינים בקנים לחים ובקולחות של כרוב ולא במקל כדי ישברו הגרעינים הרכים, והיו קולין אותם באבוב של קלאים, ולאחר הקליה שטחום בעזרה כדי שהרוח תנשב בהם ותייבשם [שיהיה נוח לטחון]. וטחנו אותן ברחיים של גרוסות דכתיב "גרש", והיינו כדי שיצא הסולת בלא תערבות קליפה.

ח. (1) יש דעה בגמ' דדרשינן לה מלשון "רך ומל" דבעינן שיהיה רך ומנלל ביד. ולדעת ר' ישמעאל דרשינן לה "כר מלא" דבעינן שהגרעין ימלא את הזג של הקליה, והיינו מבושל כל צורכו. והכי חזינן דדרשינן נמי לצקלונ'ו דהוא נוטריקון "ויצק לנו ואכלנו והיה נוה". וכן דרשינן לנתעלס'ה דהוא נוטריקון "נישא וניתן נעלה ונתחטא". וכן נעלס'ה הוא נוטריקון "נושא ועולה ומתחטא" וכן יר"ט הוא נוטריקון יראתה ראתה נטתה.

(2) אמרינן במתניתין דנפדה ונאכל לכל אדם. ודעת רבנן דאף דפטור מתרומות ומעשרות דהא נתמרח על ידי ההקדש, מכל מקום יש לחייבו בחלה, דהרי נתגלגל ביד ישראל. ודעת ר' עקיבא דאף בתרומות ומעשרות יש לחייבו. ומסקינן דאף לשיטתו מירוח הקדש פטר, אלא דלא הוקדשו אלא הצריך להם. וכתבו התוס', דאף יש לאוכלם בלא פדיה, אמנם כתבו, דיש לומר דמדוברנן החמירו לפדותם שלא יאמרו הקדש יוצא לחולין בלא פדיון.

(3) מירוח הקדש פטר, דכתיב "דגנך" למעט דיגון הקדש. ומירוח גוי מסקינן דהוא פלוגתא דתנאי, לדעת ר' מאיר ור' יהודה דשרי להפריש משל גוי על של ישראל, על כרחך דסברו דמירוח גוי אינו פטר, דתלתא "דגנך" כתיב וחד למעט הקדש ועוד תרי דגנך למעט מירוח גוי, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. ור' יוסי ור' שמעון דסברו דאסור להפריש משל גוי על של ישראל, היינו דסברו דמירוח גוי פטר, דדרשו חד למעט מירוח גוי, ועוד דגנך לדרשא אחרינא.

(4) בריש דבריהם כתבו התוס', דנחלקו בגוונא דאף גדל אצל הגוי והוא מירחם, ולר' מאיר בין מירוח גוי ובין גידולי גוי פוטרים ממעשר, ולר' שמעון ולר' יוסי תרווייהו אינם פוטרינן. דב' דינין אלו תליא הא בהא, דמי דמחייב בדיגון גוי, דדרש דגנך דגנך למיעוט אחר מיעוט לרבות, הא לית ליה קרא למעט רשות גוי. ומאן דדרש חד דגנך למעט דיגון גוי, מסתברא דיש לו אף לדרוש למעט רשות גוי ולא להעמיד המיעוט לדרשא אחרת. אמנם מסקנת התוס', דלא תליא הא בהא, ופלוגתתם איירי היכא דגדל אצל ישראל ורק הגוי מירחו, דהא בעבודה זרה חזינן דסבר ר' מאיר דרשות גוי פוטרת ממעשרות, ורק לענין מירוח סבירא ליה דאינו פטר. ובשם הירושלמי הביאו דטעמא דר' מאיר בעבודה זרה לאו משום דיש קנין.

ט. (1) ר' יוסי סבר דגרי אריות הם, דהא אף דסבר דאין להפריש משל גוי על של ישראל, מכל מקום סבר דיש להפריש משל גוי על של כותי. אמנם דעת ר' מאיר דגרי אמת הם. וכתבו התוס' דלענין הגזירה שגזרו על בנותיהן, אף אי נימא דגרי אריות הם ואין להם כלל טומאת נדות, מכל מקום גזרו עליהם בנות יומן כי היכי דגזרו למאן דאמר גרי אמת הם, ורק אינם חוששין לטומאת הקטנות, והיינו משום דמקיימים מקצת מן המצוות יש חשש שיבואו להטמע ביניהם, ולהכי גזרו עליהם טפי כאילו יש בהם נדות.

(2) גלגול הקדש פטר מחלה. ואף אם פדאוהו לאחר הגילגול. וילפינן לה מדכתיב "עריסותיכם" למעט עיסת הקדש. ולענין גלגול גוי, מסקנת רבא דכי היכי דנחלקו ר' מאיר ור' יהודה עם ר' יוסי ור' שמעון לענין מירוח גוי, הוא הדין דנחלקו לענין גלגול חלה, ואף דהקראי כתיבי רק במירוח, מכל מקום ילפינן "ראשית ראשית" אף לענין חלה. אמנם דעת רב פפא ורבינא, דרק לענין מירוח נחלקו, אבל לענין גלגול כולי עלמא מודו דגלגולו פטר, דדרשינן מעריסותיכם למעט אף עיסת הגוי. ואף אי נימא דרבנן החמירו במירוח גוי, מכל מקום בגלגול גוי לא גזרו, דהא היינו טעמא דגזרו במירוח משום "בעלי כיסים", ובחלה לא שייך, דהא יכול לפטור עצמו בלא הערמה על ידי שיאפה פחות מהשיעור החייב בחלה.

(3) תרומת ישראל שנפלה לתוך פחות ממאה חולין, כל החולין נדמעו מחמת התרומה ואסורים לזרים. ובתרומת חוץ לארץ דהוי רק דרבנן, נמי אסורה לזרים, אבל הכהן שרי לאוכלה אפילו בימי טומאתו. והתוס' הביאו פירוש, דעל ידי רוב הותרה אפילו לזרים, ודחאוהו מכח המבואר בסוגיין. ובתרומת גוי בחוץ לארץ כולי עלמא מודו דאינה מדמעת, ובארץ ישראל, לדעת רב פפא ורבינא תליא הוא בפלוגתא ר' שמעון ור' מאיר, ולדעת רבא, כולי עלמא מודו דמדרבנן מיהא מדמעת. [וכתבו התוס' דאף רב פפא ורבינא מודו דבעלמא לר' שמעון איכא חיוב אף מדרבנן, אמנם לא סבירא להו לפרש הברייתא בדרבנן].

(4) לדעת רש"י הפרשתו חלה, ובישראל דחייב בפטר חמור איכא ביה קדושה, ובגוי דפטור לא חלה עליה קדושה. ולדעת התוס' אין בהפרשתו השה מידי.

י. (1) כתבו התוס', דלכאורה יש לאסור אכילת קבע, דהא אף אם נחשיב את מירוח הגוי כאילו אינו ממורח, אכתי יש לאסור אכילת קבע דאף בלא מירוח אסורה, אמנם היכא דמעיקרא היתה של גוי, מבואר להדיא דמותרת דהא לא תגיע לעולם לידי חיוב. ומכל מקום לדינא כולי עלמא מודו דמדרבנן מיהא מירוחו אסור, ואפילו היה מעיקרא של גוי, ולכאורה הוא אף לענין אכילת עראי. אבל לענין הקדש משום פסידא דהקדש אוקמוה אדאורייתא דמירוח ההקדש פטר. והתוס' בסוף דבריהם הוכיחו דאכילת עראי שרי אף לאחר דרבנן אסרו.

(2) יכול להכניס התבואה במוץ שלה. ופירש רש"י דהוי כעין מאכל בהמה דפטור מן המעשרות. אי נמי דכיון דהכניסה במוץ הרי לא ראה פני הבית. וכן בגוונא דהכניסו דרך גגות וקרפיות דלא ראה פני הבית. והביאו התוס' פירוש רש"י בנדה, דהאי היתרא לא מהני אלא לבהמה דהוי אכילת עראי, אבל אכילת קבע מדאורייתא אסור. ובשם ר' אפרים כתבו, דמסוגיין מוכח דאף אכילת קבע שרי. אמנם כתבו, דבהכניס חטים או שעורים אכתי יש לחייבם בגורן שיעשה בבית. ודווקא מאכל בהמה נפטרים על ידי שלא ראו פני הבית.

(3) בסוגיין מוכח דטבל אסור בהנאה, דהא אינו יכול להאכיל לבהמתו טבל אי לא שיכניסו במוץ ולא יתחייב. וכתבו התוס' דילפינן לה מתרומה טמאה דדרשינן ממשמרת תרומתי דאף תרומה טמאה באיסור הנאה עד שיפרישנה. והדר ילפינן טהורה מטמאה. ובשם רש"י כתבו, דדווקא בטמא אסור בהנאה, אבל בטהור שרי בהנאה, ותמהו עליו מסוגיין.

(4) נותנים שמן תחילה ולאחר השמן נותנים סולת, ושוב נותנים שמן ובוללים, ולאחר הבליחה חוזרין ונותנין שמן, וכן נותנין מלח ולבונה, ומגישים ומניפים וקומצים ומקטירים הקומץ, והשאר נאכל לכהנים. ומלח לא מבואר במתניתין, ולדעת רש"י אף יציקת השמן שלבסוף לא מבוארת. והתוס' כתבו, דיצק ובלל דקתני במתניתין היינו נתינת שמן עבור הבליחה, והיציקה שלאחר הבליחה.

יא. (1) אמרינן דלאחר הקטרת העומר מצאו שוקי ירושלים מלאים בקמח קלי של תבואה חדשה, ולדעת ר' מאיר נעשה הוא שלא ברצון חכמים, דגזרו על קצירתו [אפילו באופן המותר מדאורייתא] מחשש שמא יבוא לאוכלו. וכתבו התוס' דלקמן מוכח דאת עצם הקצירה לא אסור משום דאיכא פסידא, אבל אסור לעשותו קמח וקלי. ולדעת ר' יהודה כיון דבדיל מיניה כולא שתא אין חשש שיבוא לאוכלו. ולענין בדיקת חמץ בזמן איסורו מצינו דר' יהודה אסר ורבנן התירו. ומסקינן, דר' יהודה סבר דחמץ כיון דכולא שתא לא בדיל מיניה, אפילו במקום מצוות ביעור גזרו רבנן שמא יבוא לאוכלו ואסרו לבודקו. ורבנן סברו, דאדרבה הכא ליכא למיחש דהא מחזור עליו לבטלו.

2) לגירסת רש"י בסוגיין שרי בית השלחין שבעמקים, דהא איכא פסידא אם לא יקצרוהו דמתייבש במהרה, אי נמי, כיון דאסור להביא לעומר מחמת גריעותו, ליכא איסור קצירה ביה. והתוס' הביאו גירסא דאף בית השלחין גרידא או בית העמקין גרידא שרי. וביארו, דכיון דלכתחילה אין להביאו לעומר, לא נאמר בו האיסור קצירה קודם לעומר. אמנם הסיקו, דאף דמדאורייתא שרי לקצרו, מכל מקום מדרבנן החמירו מלבד בית השלחין דעמקים דאיכא הפסד מרובה.

3) בית השלחין לא יביא מחמת גריעותו, ואם הביא כשר. וכתבו התוס' בריש דבריהם דבית השלחין שבעמקים אף בדיעבד פסול, אמנם כתבו דלא אישתמיט הכא בשום דוכתא ואף בהא בדיעבד כשר. ולענין בית העמקים, לקמן בענין העומר אינו מבוואר, וכתבו התוס' דיש לומר דאדרבה פירות משובחין הם. אמנם כתבו דלענין ביכורים שנינו להדיא דאסור להביא מהן דלא הוי מובחר שבארצך, ויש לומר דאף לעומר פסולין מדרשין "קצירכם" קציר השווה לכולכם יצא בית העמקין דנקצר לפני כולם, ואיכא למימר דאף בדיעבד הוא פוסל, אבל לענין שאר מנחות לא פסלין ליה.

4) לדעת רב ושמואל בעינן דווקא שיקטר העומר, דהא כתיב "עד הביאכם". ולדעת ר' יוחנן וריש לקיש, האיר המזרח מתיר דהא כתיב "עד עצם" ועצם היינו מראה היום, ועד ולא עד בכלל. ומאי דכתיב "עד הביאכם" למצוה בעלמא. ומסקנת התוס' דהיינו למצוה מן המובחר אבל ליכא אפילו לאו מומן שהאיר המזרח.

יב. 1) לדעת ר' יהודה כל היום אסור, משום דכתיב "עד עצם" והיינו עיצומו של יום ועד בכלל. ולדעת רב ושמואל, כיון דאין עומר, האיר פני המזרח מתיר, דדרשינן לעצם דהיינו מראה היום ועד ולא עד בכלל. ומכל מקום התקין ר' יוחנן בן זכאי לאסור כל היום דמהרה יבנה המקדש ובעינן עומר להתירו ויבואו לאכול החדש מהאיר המזרח כדאשתקד. ואמרינן בסוכה, דאף דבחצות יש לסמוך שכבר הקריבו העומר, מכל מקום יש לחוש שמא יבנה בלילה ולא יהיה שהות להקריבו. ולדעת ר' יוחנן וריש לקיש, מדאורייתא האיר המזרח מתיר אף בזמן בית המקדש, ור' יוחנן בן זכאי כר' יהודה סבירא ליה, ואין שום איסור מדרבנן. ולענין חוץ לארץ, אי נימא דחדש נוהג מדאורייתא אף בחוץ לארץ, יש להחמיר משום ספיקא דיומא, ואי נימא דכל היום אסור, שרי רק לאחר שיעבור יום י"ז, ואי האיר המזרח מתיר, שרי מיד בשחית דיי"ז, ואף דאיכא תקנה דרבנן משום מהרה יבנה המקדש, בספיקא דיומא אין להחמיר. ואי נימא דחדש בחוץ לארץ נוהג רק מדרבנן, לא בעינן למיחש משום ספיקא דיומא.

2) מנחות אפשר להביא רק לאחר הבאת שתי הלחם, דהא כתיב בהו "מנחה חדשה", ואם הביא קודם לעומר הוא פסול, דהא אף לישראל הוא אסור, אבל לאחר העומר אפילו קודם לשתי הלחם אינו נפסל. ולענין נסכים מיין חדש, אין להביא קודם העומר, משום דאף לענין הביכורים שתי הלחם צריך להיות מנחה חדשה, אבל אם הביאן אפילו קודם לעומר כשר, כיון דמעולם לא נאסר לישראל.

3) או משום דכתיב "אביב" וילפינן מאביב דמצרים דהוי שעורין. או דילפינן ממנחת יחיד, דכי היכי דביחיד יש חובה מן החיטים וחובה מן השעורין, הוא הדין דמצינו חובה מן החיטין איכא נמי חובה מן השעורין. או דילפינן מדכתיב "מנחה חדשה" ואי העומר נמי בא משל חיטין, הא שתי הלחם לאו מנחה חדשה היא, דכבר קרב למזבח מתבואת זו השנה.

4) רמי בר חמא הסתפק בגוונא דהשרישו החיטים לאחר העומר אך קודם לשתי הלחם, האם שרי להביאן לאחר העומר ואין לחוש משום מנחה חדשה, כיון דעבר עליה כבר שתי הלחם, או דבעינן דווקא שתי הלחם בתר עומר, דכל דבעינן עומר להתירו אכתי חשיב מנחה חדשה. וסבירין לפשוט מהא דאמרינן דאי עומר בא מן החיטים לא משכחת שתי הלחם מנחה חדשה, והא שפיר משכחת לה באופן דיביא את העומר מאלו שכבר עבר עליהם שתי הלחם ולא עבר עליהם עומר. ודחו, דלא אזלינן בתר המתיר דידהו, אלא בתר המזבח.

יג. 1) בתבואה אזלינן בתר השרשה. ובפירות האילן, איבעיא לן האם הנצה או חנטת העלה נמי הוי כהשרשה, או לאו.

2) רמי בר חמא הסתפק לענין התיר העומר, האם העומר מתירו, או דהתבטל בקרקע ובעינן עומר דשנה הבאה. וכן איבעיא ליה במקבל עליו לזרוע ואמר דזרע כדבעי לה, והעידו עדים דזרעיתו לא היתה כדבעי לה, האם יש בו משום אונאה או לאו דבטל לקרקע ובקרקע אין אונאה. וכן איבעיא לן בכהאי גוונא לענין שבועה, דהא אין נשבעין אקרקעות.

3) אם ליקטן לאכילה, יש בהם משום טומאת אוכלין, דהא ראוי הוא לגר וכל דראוי לגר יש בו טומאת אוכלין. אבל אין להביא מהם מנחות משום הקריבהו נא לפחתך, ולענין גידוליהם דאין בהם מאיסותא אכתי יש להסתפק, דשמא העיכול מכחישים ושוב אינם מגדלות בריאות כבתחילה ואין להביא מהם מנחות.

4) אמרינן בסוגיין דעיכול מבטל טומאת מת מבשר משום דרכיך, אבל לא מעצמות דקשין הם. וכתבו התוס' דלענין טומאת אוכלין דתליא בראוי לגר לא מהני כלל עיכול. ולענין דג טמא שעוכל בידי דג טהור, אמרינן בבכורות דלא מהני עיכול לטהרו. וכתבו התוס', או דדווקא לענין טומאה הקילו דלא להרבות טומאה, או דשאני התם דלא יצא דרך בית הרעי, או דאיירי בלא שהה שיעור הראוי לעיכול, או דדגים קשי טפי ולא מתעכלים. ולענין תרומה כתבו התוס', דמכיון דאכלוהו ונתחלל שוב שרי לאוכלו אפילו אי נימא דעיכול לא מהני. ועוד כתבו התוס', דמסתברא דכל היכא דיצא שלם אכתי נשאר בדינו, מלבד תרומה. ולענין חמץ בפסח כתבו התוס', דאם נמצאו חיטים במעי תרנגולת יש להחמיר ולא לדונם כעיכול. ולענין פיל שבלע נצרים ועבד מהן כפיפה, איבעיא לן אי העיכול מבטלן משם נצרים והוי כלי גללים או לאו, ואין להוכיח מעיכול בשר ולא מעיכול עצמות, כיון דאינו רך כבשר ואינו קשה כעצמות.

יד. 1) ר' זירא הסתפק בחיטים לענין שתי הלחם דכתיב בהו ממשבותיכם, האם אף חיטין שירדו מן העבים הוי בכלל מושבותיכם, או דבעינן דווקא מן הארץ. ולרש"י איירי בחיטים שעלו בעבים מספינה באוקינוס. והתוס' כתבו, דוודאי דלא הוי ממושבותיכם, אלא איירי בחיטים שירדו דרך נס.

2) באופן שקצר תבואה שהביאה שליש קודם לעומר, ועבר עליה העומר והתירה, ועתה חזר ונטעה והוסיפה בנחפחה, האם אזלינן בתר העיקר שהותר כבר בעומר, או דאזלינן בתר התוספת דכיון דהושרשה לאחר העומר, בעינן לעומר הבא שיתירנה. והבאוי להסתפק משום דחזינן לר' יונתן ור' יוחנן דאמרו גבי ערלה וכלאי הכרם, דאזלינן בתר העיקר האסור, ויש להסתפק האם כן הוא הדין דאזלינן בתר העיקר, או דהוי חומרא בעלמא, אבל לא אזלינן בתר עיקר להקל.

3) דין הפירות מבוואר בסוגיין דאזלינן בהו בתר העיקר והווי ערלה. ולענין הפירות שימצחו בהן, וודאי דלא הווי ערלה. ואם סיבך זקינה בזקינה, כתבו התוס' דכיון דתרווייהו דהיתר נינהו ליכא בהו משום ערלה. אבל ילדה שסיבכה בילדה, שפיר נוהג בה שני ערלה. אמנם כתבו התוס', דהני מילי היכא דהראשונה לא היתה חייבת בערלה, כגון בנוטע לסייג או לקורות. אבל היכא דכלו שנות הראשונה, אף לשניה כלה דמתבטלת בראשונה.